

Stockholm den 31 augusti 2021

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

Mål nr T 1032-21, Staten genom Justitiekanslern ./.
Lars Erik Larsson, angående dröjsmålsränta m.m.

Lars Erik Larsson har förelagts att inkomma med svarsskrivelse över statens överklagande (aktbilaga 1). Med anledning av detta får han anföra följande.

**1 LARS ERIK LARSSONS INSTÄLLNING I HÖGSTA
DOMSTOLEN**

- 1.1 Lars Erik Larsson motsätter sig att hovrättens dom ändras.
- 1.2 Lars Erik Larsson begär ersättning för sina rättegångskostnader i Högsta domstolen med ett belopp som han kommer att ange senare.

**2 LARS ERIK LARSSON HAR PÅ GRUND AV
KRONOFOGDEMYNDIGHETENS DRÖJSMÅL RÄTT
TILL DRÖJSMÅLSRÄNTA**

2.1 Frågan i målet och parternas inställning

- 2.1.1 I målet är det ostridigt att Kronofogdemyndigheten – i strid mot 13 kap. 1 § utsökningsbalken och 13 kap. 3 §

utsökningsförordningen (1981:981) – har varit i dröjsmål med att redovisa influtna medel till Lars Erik Larsson.

- 2.1.2 Den fråga som Högsta domstolen ska bedöma är om Kronofogdemyndigheten är skyldig att betala dröjsmålsränta till Lars Erik Larsson enligt en direkt eller analog tillämpning av räntelagen (1975:635).
- 2.1.3 Hovrätten har förpliktat staten att betala dröjsmålsränta till Lars Erik Larsson med det av honom begärda beloppet. Hovrätten har sammanfattningsvis bedömt att Lars Erik Larssons fordringar haft karaktär av preciserade betalningsförpliktelser som Kronofogdemyndigheten utan några kvarstående ställningstaganden haft att infria snarast. Fordringarna har därför kunnat liknas vid förmögenhetsrättsliga fordringar. Hovrätten har vidare bedömt att starka ändamålsskäl talar för att dröjsmålsränta ska utgå i en situation som den aktuella.
- 2.1.4 Lars Erik Larssons inställning är att hovrätten i alla delar har gjort en riktig bedömning av de frågor som målet aktualiserar.
- 2.1.5 Lars Erik Larsson har uppfattat att staten i huvudsak har tre invändningar mot hovrättens bedömning.
 - i. För det första är borgenärens rätt till ränta i mål om utmätning särskilt reglerad. Räntelagens subsidiära bestämmelser bör därmed inte – varken direkt eller analogt – tillämpas i ett mål som det aktuella.
 - ii. För det andra har Lars Erik Larsson inte haft något krav mot Kronofogdemyndigheten som kan jämföras med en förmögenhetsrättslig fordran.

iii. För det tredje har hovrätten inte gjort några närmare överväganden om konsekvenserna av att tillämpa principerna om dröjsmålsränta i mål som det aktuella. Staten anför att kostnaderna för staten kan bli betydande och menar att anspråk som Lars Erik Larssons i stället bör prövas enligt reglerna om det allmännas ansvar enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207).

2.1.6 Lars Erik Larsson kommer i det följande att redogöra för sin uppfattning gällande dessa tre invändningar.

2.2 Det finns ingen särskild reglering om borgenärens rätt till ränta när Kronofogdemyndigheten utan godtagbar anledning är i dröjsmål med att redovisa inbetalda medel

2.2.1 Staten anför att en borgenärs rätt till ränta i mål om utmätning är särskilt reglerad och att räntelagens subsidiära bestämmelser därmed inte kan tillämpas i en situation som den aktuella (se s. 5 i överklagandet).

2.2.2 Lars Erik Larsson vill inledningsvis framhålla att han instämmer i den principiella utgångspunkten att räntelagens bestämmelser inte kan tillämpas om det i den offentlighetsliga regleringen finns bestämmelser som särskilt tar sikte på den aktuella situationen. Det följer av Högsta domstolens praxis att civilrättsliga principer endast kan tillämpas på det offentlighetsliga området under förutsättning att den offentlighetsliga regleringen inte täcker alla aspekter av rättsförhållandet (se t.ex. "Högskoleavgiften" NJA 2018 s. 266 p. 12).

2.2.3 Det finns dock varken i utsköningsbalken eller utsköningsförordningen några bestämmelser som anger vad som

händer när Kronofogdemyndigheten utan godtagbar anledning är i dröjsmål med att betala ut influtna medel. Några överväganden i frågan om en borgenärs rätt till dröjsmålsränta i en sådan situation finns inte i lagmotiven. Det får därför antas att lagstiftaren har utgått från att Kronofogdemyndigheten betalar ut influtna medel inom den föreskrivna fristen. Avsaknaden av en särskild reglering av dröjsmålsränta kan därför inte utan vidare anses hindra en tillämpning av räntelagens bestämmelser.

2.2.4 Staten hänvisar i detta avseende till 13 kap. 7 § första stycket utsökningsbalken och 13 kap. 1 § utsökningsförordningen som reglerar en borgenärs rätt till eventuellt räntebelopp som uppkommit i situationer då Kronofogdemyndigheten haft en skyldighet att göra medlen räntebärande. Det kan härvid tilläggas att det är dessa bestämmelser som Högsta domstolen uttalar sig om i det så kallade ”domvillomålet” och som staten hänvisar till i överklagandet (se Högsta domstolens beslut den 18 mars 2019 i mål nr Ö 5879-18 p. 8–11).

2.2.5 Som även hovrätten framhållit avser dessa bestämmelser situationen då Kronofogdemyndigheten – som ett led i myndighetsutövningen – gjort bedömningen att en fordran eller därmed förenad förmånsrätt är tvistig och att redovisningen därför inte kan antas ske inom den föreskrivna tvåveckorsfristen. De bestämmelser som staten hänvisar till, och som aktualiserades i ”domvillomålet”, avser alltså en borgenärs rätt till den ränta som uppkommit från inbetalning fram till dess att det slutligen avgjorts vem som har rätt till de influtna medlen.

2.2.6 I den situationen, då Kronofogdemyndigheten innehåller pengar i enlighet med den offentlighetsregleringen och alltså inte är i

dröjsmål, finns det en särskild reglering av borgenärens rätt till ränta som utesluter tillämpning av räntelagens principer.

2.2.7 Regleringen tar emellertid inte sikte på en situation som den i Lars Erik Larssons fall då Kronofogdemyndigheten i strid med den offentligrättsliga regleringen och utan godtagbar anledning är i dröjsmål med att betala ut influtna medel.

2.2.8 Sammanfattningsvis kan det konstateras att det saknas särskild reglering av borgenärens rätt till ränta när Kronofogdemyndigheten är i dröjsmål med att redovisa influtna medel. De bestämmelser som staten hänvisar till avser en situation när Kronofogdemyndigheten som ett led i sin myndighetsutövning innehåller influtna medel och utgör inte något hinder mot att i det aktuella fallet tillämpa räntelagens principer för dröjsmålsränta.

2.3 Lars Erik Larssons anspråk har karaktär av preciserade betalningsförpliktelser som kan jämföras med förmögenhetsrättsliga fordringar

2.3.1 Staten anför vidare att Lars Erik Larsson inte har haft något krav mot Kronofogdemyndigheten som kan jämföras med en förmögenhetsrättslig fordran. Staten instämmer inte i hovrättens bedömning att myndigheten varit i dröjsmål med att infria preciserade betalningsförpliktelser. Detta eftersom det, när medlen betalades in till Kronofogdemyndigheten, återstod ett antal åtgärder från myndighetens sida innan medlen kunde betalas ut, bl.a. bokföring av poster, felsökning av inbetalningsreferenser och uppföljning av inhämtade kontouppgifter. (Se s. 4–5 i överklagandet.)

- 2.3.2 Lars Erik Larssons uppfattning är att hovrätten har gjort en riktig bedömning i frågan om hans krav på Kronofogdemyndigheten kan jämföras med förmögenhetsrättsliga fordringar. Det som staten nu anför saknar enligt Lars Erik Larsson betydelse för hur hans fordringar ska karaktäriseras.
- 2.3.3 Det kan först och främst konstateras att hovrättens bedömning av de förmögenhetsrättsliga inslagen i Lars Erik Larssons fordringar har skett i enlighet med bedömningsgrunder som Högsta domstolen angav i rättsfallet NJA 2016 s. 1035.
- 2.3.4 I det målet hade Migrationsverket varit i dröjsmål med att betala ut lagstadgad ersättning till ett offentligt biträde i ett ärende enligt utlänningslagen. Högsta domstolen konstaterade härvid att förutsättningarna för biträdets uppdrag och ersättningen i och för sig var offentlighetsrättsligt reglerade, men att när Migrationsverket väl hade fastställt vilken ersättning som skulle utgå så förelåg det för verket en preciserad betalningsförpliktelse som skulle infrias snarast. Fordringen på den beslutade ersättningen kunde därmed jämföras med en förmögenhetsrättslig fordran. (Se rättsfallet NJA 2016 s. 1035 p. 9.)
- 2.3.5 På motsvarande sätt har hovrätten avseende Lars Erik Larssons fordringar konstaterat att de visserligen har sin grund i ett offentlighetsrättsligt förhållande och att den försenade utbetalningen av respektive belopp utgör slutpunkten på myndighetens offentlighetsrättsligt reglerade uppdrag. Samtidigt noterade hovrätten att tidpunkten för Kronofogdemyndighetens skyldighet att betala ut pengarna framgår tydligt av författning samt att det inte kvarstod någon åtgärd eller bedömning som kunde påverka myndighetens betalningsskyldighet. Under sådana förhållanden

ansåg hovrätten att det förelåg preciserade betalningsförpliktelser som myndigheten hade att infria omedelbart.

- 2.3.6 Enligt Lars Erik Larsson är hans fordringar på Kronofogdemyndigheten i detta avseende jämförbara med den fordran som var föremål för bedömning i rättsfallet NJA 2016 s. 1035. Att det går att precisera fordringar på detta sätt framgår dessutom av förarbetena till räntelagen samt av uttalanden i doktrinen (se prop. 1975:102 s. 96, där det anges att vissa fordringar kan preciseras på sådant sätt att förmögenhetsrättsliga regler blir direkt tillämpliga samt Gösta Wallin & Johnny Herre, Lagen om skuldebrev m.m.: en kommentar, Del III. Räntelagen (1975:635) och 9 kap. 5 § HB, 10 december 2020, Norstedts, Juno, kommentaren till 1 § 2 räntelagen, där det anges att fordringar med speciell grund kan preciseras så att de närmast får förmögenhetsrättslig karaktär).
- 2.3.7 Den omständigheten att det, som staten nu anför, kvarstod vissa rent administrativa åtgärder innan Kronofogdemyndigheten kunde betala ut Lars Erik Larssons pengar saknar betydelse för myndighetens betalningsskyldighet som sådan. Dessa åtgärder kan därmed inte anses vara avgörande för hur fordringarna ska karaktäriseras.
- 2.3.8 Staten anför avslutningsvis att det inte har förelegat något ”fordringsförhållande” mellan Lars Erik Larsson och Kronofogdemyndigheten, samt att den omständigheten att medel flyter in i ett mål om utmätning inte innebär att Kronofogdemyndigheten övertar gäldenärens betalningsansvar för skulden (se s. 4 i överklagandet).

- 2.3.9 Lars Erik Larssons uppfattning är att det som staten har anfört i det här avseendet inte påverkar fordringarnas förmögenhetsrättsliga karaktär eller på annat sätt utesluter en tillämpning av räntelagens principer.
- 2.3.10 Även om Kronofogdemyndighetens verksamhet i väsentliga delar utgörs av myndighetsutövning uppvisar relationen mellan de inblandade parterna i det här fallet vissa likheter med ett vanligt privaträttsligt sysslomannauppdrag. Lars Erik Larsson har således gett Kronofogdemyndigheten i uppdrag att driva in en skuld för hans räkning och myndigheten är redovisningsskyldig för de influtna medlen från gäldenären. När en syssloman är i dröjsmål med att redovisa influtna medel från gäldenären blir sysslomannen skyldig att betala dröjsmålsränta till uppdragsgivaren. Det saknas bärande skäl för att undanta Kronofogdemyndigheten från en motsvarande skyldighet att utge dröjsmålsränta. Lars Erik Larsson delar därför hovrättens slutsats att de aktuella fordringarnas karaktär kan liknas vid en förmögenhetsrättslig fordran på någon som innehar medel för annan med redovisningsskyldighet.
- 2.3.11 Sammanfattningsvis är Lars Erik Larsson av uppfattningen att hans fordringar på Kronofogdemyndigheten har karaktär av preciserade betalningsförpliktelser som kan jämföras med förmögenhetsrättsliga fordringar.

- 2.4 Det framstår som rimligt och ändamålsenligt att tillämpa räntelagens principer för dröjsmålsränta när Kronofogdemyndigheten utan godtagbar anledning är i dröjsmål med att betala ut influtna medel**
- 2.4.1 Slutligen invänder staten mot att hovrätten inte har gjort några närmare överväganden om konsekvenserna av att, som det uttrycks, införa ett strikt ansvar för dröjsmålsränta vid utbetalningar som utgör myndighetsutövning. Staten anför att hovrättens dom kan tolkas på så sätt att inte bara Kronofogdemyndigheten utan även andra myndigheter skulle vara skyldiga att utge dröjsmålsränta i dessa fall. Följderna av en sådan ordning är enligt staten svåra att överblicka och skulle medföra betydande kostnader för staten. Anspråk som Lars Erik Larssons bör enligt staten i stället prövas enligt bestämmelserna om det allmännas skadeståndsansvar. (Se s. 5 i överklagandet.)
- 2.4.2 Lars Erik Larsson uppfattar statens påståenden i denna del som skäl mot att det i fall som detta är rimligt och ändamålsenligt att tillämpa räntelagens principer för dröjsmålsränta (jfr rättsfallet NJA 2016 s. 1035 p. 7 där Högsta domstolen anger att räntelagen kan tillämpas på en fordring som ligger nära förmögenhetsrätten *eller* när en tillämpning av principerna annars bedöms som rimlig och ändamålsenlig).
- 2.4.3 Lars Erik Larsson vill inledningsvis framhålla att den fråga som Högsta domstolen har att pröva i det aktuella målet är huruvida räntelagens principer för dröjsmålsränta ska tillämpas när Kronofogdemyndigheten är i dröjsmål med att redovisa influtna medel till en borgenär. Högsta domstolen har inte att i det här

målet ta ställning till om dröjsmålsränta generellt sett ska utgå när myndigheter är sena med utbetalningar.

- 2.4.4 Med det sagt vill Lars Erik Larsson ändå bemöta statens påstående om att hovrättens ställningstagande innebär att det införs ett strikt ansvar för dröjsmålsränta vid utbetalningar som utgör myndighetsutövning.
- 2.4.5 Hovrätten har vid sin prövning tillämpat de kriterier som uppställts av Högsta domstolen i rättsfallet NJA 2016 s. 1035. Detta innebär enligt Lars Erik Larsson att en tillämpning av räntelagens principer för dröjsmålsränta på det offentlighetsrättsliga området endast kan komma i fråga i vissa specifika situationer.
- 2.4.6 En första förutsättning är att det inte finns några offentlighetsrättsliga bestämmelser som särskilt reglerar den enskildes rätt till ersättning vid myndighetens dröjsmål. Räntelagens principer för dröjsmålsränta kan alltså endast tillämpas om det saknas sådan särskild reglering.
- 2.4.7 En andra förutsättning är att myndigheten är i dröjsmål med att infria preciserade betalningsförpliktelser. För att myndigheten ska anses vara i dröjsmål torde det krävas att tidpunkten för myndighetens betalningsskyldighet tydligt framgår av författning eller avtal. Att betalningsförpliktelsen är preciserad innebär vidare att beloppet ska vara fastställt samt att det inte ska föreligga någon kvarstående åtgärd eller bedömning från myndighetens sida som kan påverka myndighetens betalningsskyldighet. Den omständigheten att en myndighets handläggning av ett ärende dragit ut på tiden innebär alltså inte i sig att principerna om dröjsmålsränta kan tillämpas.

- 2.4.8 En tredje och sista förutsättning är att den enskildes fordran kan jämföras med en förmögenhetsrättslig fordran. Det ska alltså finnas vissa förmögenhetsrättsliga inslag i förhållandet mellan den enskilde och myndigheten. Härvid kan hänsyn tas till vilken typ av utbetalning det är fråga om. I Lars Erik Larssons fall handlar det inte om anspråk på någon offentligrättslig förmån eller bidrag utan om hans egna pengar. Som hovrätten anför kan de aktuella fordringarnas karaktär liknas vid en förmögenhetsrättslig fordran på någon som innehar medel för annan med redovisningsskyldighet.
- 2.4.9 Statens påstående om att hovrättens ställningstagande innebär att det införs ett strikt ansvar för dröjsmålsränta vid utbetalningar som utgör myndighetsutövning är alltså inte rättvisande. Tvärtom är det endast i vissa särskilt angivna situationer som en tillämpning av räntelagens principer för dröjsmålsränta kan komma i fråga på det offentligrättsliga området.
- 2.4.10 Lars Erik Larsson vill avslutningsvis framhålla att han instämmer i hovrättens bedömning att det finns starka ändamålsskäl som talar för att dröjsmålsränta ska utgå i en situation som den aktuella.
- 2.4.11 Som Högsta domstolen konstaterar i rättsfallet NJA 2016 s. 1035 är den normala påföljden vid dröjsmål med betalning av pengar att borgenären har rätt till dröjsmålsränta. Genom att tillämpa räntelagens principer för dröjsmålsränta kan man undvika mer komplicerade bedömningar av vilken skada som borgenären har orsakats av att gäldenären inte har betalat i tid. Dröjsmålsräntan fyller alltså en funktion som en standardiserad ersättning för borgenärens förlust. (Se rättsfallet NJA 2016 s. 1035 p. 4.)

- 2.4.12 Statens uppfattning är emellertid att denna normala påföljd inte ska gälla vid Kronofogdemyndighetens dröjsmål och att Lars Erik Larssons anspråk i stället ska prövas enligt bestämmelserna om det allmännas skadeståndsansvar.
- 2.4.13 I likhet med hovrätten anser Lars Erik Larsson att det inte framstår som rimligt och ändamålsenligt att det ska ankomma på honom att presentera beräkningar och ta fram bevisning för att kunna få någon ersättning för att Kronofogdemyndigheten utan godtagbar anledning dröjde med att redovisa hans pengar. Som hovrätten funnit gör sig ändamålet bakom rätten till dröjsmålsränta särskilt gällande i en situation som den aktuella när det är fråga om en preciserad betalningsskyldighet för staten mot en enskild.
- 2.4.14 Lars Erik Larsson har full förståelse för att staten anser att det från ett fiskalt perspektiv skulle vara fördelaktigt om myndigheterna generellt sett skulle vara undantagna från en skyldighet att utge dröjsmålsränta i vissa fall. Överväganden av dessa slag kan naturligtvis inte tillmätas någon betydelse i det här målet. Det följer av etablerad praxis från Högsta domstolen att myndigheterna i vissa fall kan ha en skyldighet att betala dröjsmålsränta vid sena betalningar, även om de grundar sig på offentligrättsliga bestämmelser. För det fall staten vill minska sin kostnadsexponering för dröjsmålsränta får staten – på motsvarande sätt som gäller för privatpersoner och företag – se till att myndigheterna följer föreskrivna betalningsfrister. För det fall den nu aktuella tvåveckorsfristen för att redovisa inbetalda medel skulle anses för kort står det också lagstiftaren fritt att

genom en enkel ändring i 13 kap. 3 § utsökningsförordningen förlänga den.

- 2.4.15 Sammanfattningsvis anser Lars Erik Larsson att det framstår som rimligt och ändamålsenligt att tillämpa rättelagens principer för dröjsmålsränta när Kronofogdemyndigheten utan godtagbar anledning är i dröjsmål med att betala ut influtna medel. Högsta domstolen ska därför fastställa hovrättens dom.

3 BEVISUPPGIFT

- 3.1 Lars Erik Larsson åberopar inte någon bevisning.

4 MÅLETS FORTSATTA HANDLÄGGNING

- 4.1 Lars Erik Larsson begär att Högsta domstolen avgör målet efter huvudförhandling. De principiellt viktiga rättsfrågor som målet innefattar bör belysas vid en muntlig förhandling där såväl parterna som domstolens ledamöter har möjlighet att reda ut eventuella oklarheter och ställa uppföljande frågor.
- 4.2 Tidsåtgången för huvudförhandlingen i hovrätten var en och en halv timme. Förhandlingen i Högsta domstolen bedöms inte ta längre tid i anspråk.

Som ovan,

Erik Scherstén

Erica Wide